
EVEREST

2028

tamadres.com

ZEYNEP GÖĞÜŞ

İlk romanı *Işık Ülkesinden* ile 2019 Yunus Nadi Roman Ödülü'nü alan Zeynep Göğüş, İstanbul'un Anadolu yakasında doğdu. Çocukluğu İstanbul ve Ankara'da geçti. Rumeli ve Gaziantep kültürlerinin buluştuğu bir aile ortamında büyüdü. TED Ankara Koleji'nin ardından Hür Brüksel Üniversitesi (U.L.B.) Felsefe ve Edebiyat Fakültesi'nden İnsani Bilimler dalında ön lisans, Gazetecilik ve Sosyal İletişim Bölümü'nden lisans diploması aldı. Ülke tanıtımı alanında akademik çalışma yaptı. Baba mesleği olan gazeteciliğe TRT'de başladı. Mesleğinin çeşitli basamaklarında muhabir, Brüksel temsilcisi, ekonomi servisi şefi, TV programcısı ve köşe yazarı olarak çalıştı, pek çok ödül aldı. Bilgi Üniversitesi'nde "Küreselleşme ve Dünya Meseleleri", Okan Üniversitesi'nde "Ülke Tanıtımı ve Kent Markaları" konulu dersler verdi. Avrupa Birliği ve iletişim alanında danışmanlık yaptı. 2007-2012 arasında 12 dilde yayın yapan AB haberciliğinin önde gelen uluslararası portalı Euractiv'in Türkçe bacağına kurdu ve yönetti. Kadın hakları ve çevre alanlarında sivil toplum hareketlerine öncülük yaptı. Kadın Adayları Destekleme Derneği'nin (KA.DER) kurucularından, Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı'nda yönetim kurulu üyesi ve ayrıca Pen Türkiye üyesidir. Yayınlanan kitapları: *Bir Avrupa Rüyası* (Deneme-Afa Yayıncılık, 1991) *Devekuşunun Kredi Kartı* (Makaleler-Afa Yayıncılık,1997) *Kadınlar Olmadan Asla* (Derleme-Sabah Kitapları, 1998) *Oğluma Avrupa Mektupları* (Deneme-Can Yayınları, 2002). Yaşamını doğduğu şehir olan İstanbul'da sürdüren Zeynep Göğüş, 2016 yılında roman yazmak üzere köşe yazarlığını bıraktı. 2018'de *Işık Ülkesinden*, 2019'da *Zeytin Kuşu* adlı romanları Everest Yayınları'ndan çıktı. *Yok Çünkü Telifisi* Zeynep Göğüş'ün üçüncü romanıdır.

ZEYNEP GÖĞÜŞ

YOK ÇÜNKÜ TELAFİSİ

tamadres.com

§

Yayın No 2028
Türkçe Edebiyat 848

Yok Çünkü Telifisi
Zeynep Göğüş

Editör: Didem Ünal
Kapak tasarımı: Umut Peh
Sayfa tasarımı: Muzaffer Aysu

© 2021, Zeynep Göğüş
© 2021, bu kitabın tüm yayın hakları
Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Nisan 2021

ISBN 978-605-185-590-5
Sertifika No: 43949

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Matbaa Sertifika No: 45099
Çiftelhavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI

Ticarethane Sokak No: 15 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 513 34 20-21 Faks: (0212) 512 33 76
e-posta: info@everestyayinlari.com
www.everestyayinlari.com
www.twitter.com/everestkitap
www.facebook.com/everestyayinlari
www.instagram.com/everestyayinlari

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

YOK ÇÜNKÜ TELAFİSİ

tamadres.com

tamadres.com

tamadres.com

Babamın anısına...

tamadres.com

BİRİNCİ BÖLÜM

Şimdi okuyacaklarınız Brüksel bitpazarında bulduğum antika bir eşyanın peşine düşmemle başladı. Tek bir nesne üzerinden hayatımda birbiri ardına açılan gizemli kapıları düşündüğümde buna benim de inanasım gelmiyor. Şu sehpanın peşinde çıktığım yolculukta nerelere savrulmadım ki...

Bitpazarına ne zaman dadandığımı tam olarak hatırlamıyorum. Brüksel'deki öğrencilik yıllarımda diyeceğim ama yok, daha da eski. Lisedeyken Kapalıçarşı'nın dar geçitlerinde geçmişe yaptığım gezintileri de sayarsak... Başkalarının eski eşyaları üzerinden kendime yeni bir mazi yaratmak gibi bir derdim yok. Benim hevesim kırık dökük eşyaya; ilgimi çekenleri adam ederim ve bundan büyük keyif duyarım. Adam etmek deyince... Beni de kendilerince iyi yönde değiştirmek isteyen pek çok kadın girdi hayatıma. Kabul etmem gerekir ki ben de onların etkisinde kaldım; hatta bazıları bana göre fazla baskın karakterlerdi. İstanbul'daki sevgilim Ayşin mesela bunlardandı. Hastalıklı bir aşkı onunki, bir tür bağımlılık. Takıntılıydı, bana ait her şeyi bilmek isterdi. Anais'le ilişkim ise farklıydı. Erotik zekâsı yüksekti Anais'in, haz kadınıydı. Aynı mahallede yaşamamıza rağmen aramızda mesafe yaratmakta üstüne yoktu. Böylece arzuyu ayakta tutardı.

O sabah sert bir kahve yaptım kendime. Mutfaktan yayılan kahve kokusu ortalığı sarmıştı. Kahvem, üzerinde Tenten ve köpeği Boncuk'un çizimi olan kupaya koydum. Köşedeki pastanede uğruna kuyruğa girdiğim çikolatalı kruvasandan bir ısırık aldım. Kuyrukta kucağında süs köpeğiyle bekleyen yaşlı bir kadın vardı.

Öğrenciyken, onu hatırlatan bir kadının yanında kalmaya yeltenmiştim. Sonradan dikkat edince görmüştüm, kiralık oda ilanını *hafta sonu ailesinin yanına dönen öğrenci aranıyor* diye vermişti ki yabancılar başına musallat olmasın. Okula en yakın kitapçının camına yapıştırılmış ilanların çoğunda aranan kriter buydu. Neyse ki sonunda aynı sokakta bir oda bulmuştum, *maison de maître* dedikleri evlerden birinde. Ev sahibi genç karıkoca yabancı olmamla ilgilenmemişlerdi de çatıdaki odayı kapmıştım.

Metrekareye ne çok yalnız yaşlı kadın düşerdi bu semtte, Allah-tan öğrenciler vardı da dengelenirdi. Bunlara otobüste tramvayda benden başka yer veren de pek çıkmazdı. Öğrenciliğimin üzerinden yirmi yıl geçti, hâlâ değişen bir şey yok. Kadın kasada parayı uzatırken onun incecik bileğini, damarlı zayıf ellerini görmüştüm. Benim Tenten kupasını bile kaldıracak gücü yoktu o titreğellerin. Anılarda teselli bulan yaşlıların yalnızlığı hüznülendirir beni. En kötüsü de boşa geçmiş zamanlar. Bazıları hatırat yazıp iyi bir hayat yaşadıklarının kanıtını üretmek isterler. Hayatı yeniden kurgulamak, yalnızlığa karşı bir silah.

* * *

Bitpazarı merakım çocukken okuduğum *Tenten* çizgi romanlarından *Tekboynuzun Esrarı* sayesinde mi başladı acaba? *Tenten*'in çizeri Hergé, o kitaba ilham kaynağı olan *Tekboynuz* gemisinin maketini Brüksel bitpazarında bulmuş. Bitpazarlarında şansım hep güzel nesnelere çıkardı karşıma ya da yılların alışkanlığıyla gözüm bir tarayıcı gibi çalıştığından iyi malı hemen tanırdım. Sıra dışı bir bronz heykel, ender rastlanan turuncu renklerin hâkim olduğu bir Orta Asya halısı... Bir ara mavi camlara takmıştım, depremden sonra vazgeçtim. İnsan niye biriktirir? Freud muydu bu biriktirme huyunun anal devreyi atlatamamaktan ileri geldi-

ğini söyleyen? Neyse ne artık... Bu arada, bitpazarlarında emaye lazımlık bile satarlar.

Tenten'in çizeri hakkında bir psikiyatrin yazdığı kitabı okumuştum. Yazar, Hergé'nin aile sırları ortalığa dökülünce *Tenten*'i divana yatırmış. Hergé'nin babası, soylu bir adamla hizmetçisinin ilişkisinden olan oğluymuş. Babasının bir de ikiz kardeşi varmış. Tenten hikâyelerindeki ikiz polisler Dupont ve Dupond karakterleri böylece oluşmuş. Bu ikilinin soyadlarının son harfi farklıymış çünkü buradaki gönderme biyolojik baba ile soyadını veren babanın farklı olmasınaymış. Hergé'nin annesi, Rémi soyadlı bir işçiyle evlendirilmiş. "Kuşaklararası aktarım" diye bir mesele var elbette. *Tenten* çizgi romanlarındaki terk etmelerin ve terk edilmelerin sıklığı, Tenten'in görevinin pek çok romanda bir babayı çocuğuna kavuşturmak olması, Kaptan Haddock'un da Hergé'nin gizli büyükbabası gibi soylu çıkması...

O gün bugün her yapıtın, ister kitap olsun ister resim ya da heykel, bilinçdışı bir dinamiği olduğunu düşünürüm. "Vay be!" demiştim, dünya gibi, ülkeler gibi insanların ve ailelerin de bir resmi tarihi var, bir de bilinmeyeni ya da konuşulmayı. Kim bilir ne çok hikâye kayboluyor gizli dehlizlerde. Bitpazarında yarışlarda kazanılmış kupalar, madalyalar, çerçeve ödül yazıları görürdüm. Geberip gidiyorsun ve bunlara kimse sahip çıkmıyor. Şu kuyruktaki yaşlı kadın mesela, ölürse çocukları eskici çağırıp boşaltırlar evi, kim uğraşır onun keten örtüleriyle? Gümüşleri bırakmazlar ama!

Tenten sayesinde kendi aile tarihimle ilgili pek de bir şey bilmediğime uyandım. Annemin melankolisinin gerçek nedeninden bile haberdar değildim. Dedem saygıdeğer bir doktormuş, kadın doğumcu. Gençliğinde çok para kazanmış, öyle demişti annem. Kazıya kazıya kazanmıştır tabii, kürtaj yasak o zamanlar. O kadar gayrimenkul nasıl istiflenecek yoksa? Eh bunları kimse konuşmaz-

dı tabii; ama insan bazı bakışlardan, dudak bükmelerden bir şeyler anlıyor yine de. Babamsa zengin kıza varmış paşazade bir sanatçı. “Bu paşazadeler sınıfsız kalınca solcu olmuşlar,” derdi annem. “Ama üstten bakışları, yoksa kibirleri mi desem, maşallah hiçbir yere kaybolmamış!” diye de eklerdi.

Babam kırk iki yaşında kalpten gitti. Babamdan sonra da annemin melankoli hastalığı bitmedi. Kendimce çok uğraştım onunla ama varlığım anneme yetmedi. İntihar ettiğinde kendimi suçladım. Hâlâ da suçluyorum galiba; Anais söylemişti, suçluluk duygumdan kurtulmam gerekirmiş. Aysin’le bu konuları konuşmuyordum. Zar zor da olsa aramıza mesafe koymak bana iyi geliyordu. Annemin kafasında intihar düşüncesi hep varmış ama benden saklamışlar. Bilseydim anneme karşı daha dikkatli davranır, onu hiç yalnız bırakmazdım diye düşündüm hep. Mesela başına sürekli birini dikebilirdim. Ama ben ne yaptım? O memleket senin bu memleket benim gezinip durmayı gerektiren epey havalı bir meslek seçtim. Bitpazarında karşıma çıkan sehpanın bunu bile değiştireceğini nereden bilebilirdim?

Bir zamanlar öğrencilik yaptığım Brüksel’e -2000’lerin başında kapağı atmadan önce- diploması muhabiri olarak gitmiş, şehirde gezmedik yer bırakmamıştım. Brüksel’de “Büro Şefi” gibi fiyalkalı bir unvan sahibiydim. Sık sık Türkiye’ye gidiyordum. Hem bizim merkezle ilişkileri sıcak tutmakta yarar vardı hem de o arada Aysin’i görüyordum. Aysin de Brüksel’e uçuyordu ender de olsa; çalıştığı mimarlık bürosu Brükselli bir mimarla ortaklı. Evli barklı olduğuna bakmayıp durmadan benimle kıskançlık krizi çıkarması inanılır gibi değildi Aysin’in. Şimdi düşünüyorum da onun bana en ilginç gelen tarafı öykü yazmasıydı. Mekân ve zaman duygusu güçlü öyküler... Onun bu yeteneğini kıskanıyordum. Pazar yazıları

deneme tadında olsa da haftada bir gün serbest yazmak kesmiyordu beni. İtiraf etmeliyim ki ondan çok şey öğrendim.

İşte o gün, Tenten’li kahve kupasını çalkalayıp bulaşık teknesinin içine bıraktım. Hava kapalıydı, neyse ki yağmur yoktu. Çıkıp 94 numaralı tramvaya atladım. Geçmişini yeniden kurgulamanın ilginçliği üzerine düşünürken tramvay Adalet Sarayı’nın oraya varmıştı bile. Bitpazarına inen merdivenlere sapsmadan önce kent merkezine yukarıdan bakan duvara yaslanıp fotoğraf çektim. Güçlü bir kent merkezi, kentle bağ oluşturmada insanı etkiler. Grand Place’a gidip gelmek bana kendimi iyi hissettirirdi. Derin bir ışık yakalamıştım; güneş, aralarından sızmak için bulutları zorluyordu. Fotoğraf seansım bitince merdivenlere yöneldim. Bitpazarına giden yollardaki kafeler doluydu. Oraya vardığımda bronz heykel satanların önünde oyalandıktan sonra yan tezgâhta, üzerinde maymunlar olan *Art Deco* tarzı bir vazoyu gözüme kestirdim. Biraz ötede yere yığılı tabak çanak ve fincanların başına kalabalık birikti. Sağ tarafta halıcıları gördüm. En dipteki sandalye, masa, raf gibi eşyalar satanların arasında epey vakit geçirdim. İnce bir marküteri olan zarif bir sehpa dikkatimi çekti, cilası bozulmuştu, içimden “Yağmur yemiş olmalı,” derken üzerindeki saksı izini gördüm. Yine de buraya düşmeyecek kadar hoş bir parçaydı. İlgimi satıcıya fazla belli etmek istemedim, fiyatı artırırdı yoksa. Sanki adam salaktı da anlamayacaktı. Yahu kaçın kurasıdır bunlar! Ama işte insanın hayatta kendini kandırdığı durumlar ağır basar. Sehpasının fotoğrafını bile çektim. Anais mobilya tarihi dersi verdiği için önce ona gösterecektim.

Ara yollardaki bir kafeye çöküp fotoğrafı Anais’e gönderdim. Şanslıysam bana hemen yanıt verirdi. Aklım sehpa ve üzerindeki saksı izinde kalmıştı. Bir saksı kadar olamamıştım. Köşeye çöken ressam, turist kızın portresini yapıyordu. Kötümser senaryoma göre

o portre evin bir duvarına asılacak, kız yaşlanıp ölünce bitpazarını boylayacaktı. Hayatta iz bırakmayı istemek insani bir duyguydu ama nasıl bir iz? Sümüklüböcek bile geçip gittiği yerlere iz bırakıyordu. Ya benim taşıdığım izler? Onlar neredeydi? Gözlerimi bir an için kapatınca karanlıkta kaldım. Bizim evde küçüklüğümde şut çekerken kırdığım saksının izi yıllarca parkede kalmıştı. Saksıyı kırdım diye annem beni alaturka heladan bozma karanlık odaya kapamıştı. Oda lunaparktaki korku tüneli gibiydi, tavan süpürgesi cadı olup uçmuştu. Bazen de izler, içimizdeki tozlu karanlıkta gizli.

Beş dakika geçti geçmedi telefonumdan gelen mesaj sesini duydum, “Sordun mu neyin nesiymiş? Fiyatı? 19’uncu yüzyıl sonu, 20’nci yüzyıl başı olabilir.” Bana “Yürü git,” demeyip tarih bile verdiğine göre geri dönüp satıcıyla konuşmalıydım. Kahvemi bir yudumda içip kalktım. Satıcı beni tekrar görünce sırttı, sehpanın üstü meğerse kapak gibiymiş. Adamın açtığı kapağın içindeki sırrı dökük oval aynada suretimle karşılaştınca irkildim. Tuhaf bir yüzleşme anydı. Sağ elim kendiliğinden sakalıma gitti. Neden sakal bırakıyordum? Babama benzemek için mi? “Bayım,” dedi adam, “bu bir tıraş sehpası, belli ki usta bir marangozun elinden çıkma.” O aynaya benden önce kimlerin bakmış olabileceğini düşündüm. Eşya beni çağırmış, bağ çoktan kurulmuştu. Yoksa nesnelere biz onlara bakmadığımız sürece kendi gerçeklikleriyle baş başdır.

Adam “tıraş sehpası” der demez gözümün önünde şu sahne canlandı: Babamın tıraş sabununu köpürtüp yüzüme gözüme sürmüştüm, ona benzemek istiyordum, annem ise etrafı batırmayayım diye beni yakalamak için elinde terlik peşimden koşuyordu. Terliği fırlatınca başımı eğdim. Terlik büfenin üzerinde duran yeşil kristal kâseye isabet etti. Annem kâseyi yapıştırmaya kalkışmayıp çöpe atmıştı, siniri de dinmişti. Meğerse sevmediği birinin hediyesiymiş, kötü anıları varmış, öyle demişti. O halde böyle bir nesneyi neden

saklardı ki insan? Belki de iyi duygular kadar kötü duyguları da hatırlatan izleri tutmaya çalıştığından.

Dört yüz euro isteyen adamla pazarlık yaptım, üç yüzü sayıp elimde tıraş masasıyla bitpazarından ayrıldım. Sehpa tahminimden hafifti, bununla tramvaya binip eve dönebilirdim. Haber kaynaklarımdan birine rastlama şansım düşüktü, olsa olsa mahalleden biriyle selamlaşırđım. Sonuçta elimde tuttuğum şey, her kenarı elli santimi aşmayan bir kare kapak, altında bölmeli bir kutu ve ayaklardan oluşan, ilk bakışta dikkat çekmeyen bir nesneydi. Yağmur çiselerken tramvaya atladım. On beş dakika sonra evin kapısındaıyđım.

Sehpayı salonun ortasında bırakıp tuvalete yönelmiştim ki telefonum çaldı. Arayan Anais'ti. Bana gelmesini önerdim, oysa genelde şarabımı alıp ben ona giderdim. *Ratatuy* yapmış, bildiğimiz türlü işte. "Kap gel *ratatuyu*," dedim isteksiz bir sesle. Bulaşık çıkacaktı ama makineye atardım olur biterdi. Sonra temizlik dolabında elektrikli süpürgenin üzerinde duran ahşap temizleme fısısı ile toz bezini alıp salona geçtim. İyicene tozunu pisini aldım sehpanın. İçini de dikkatle temizledim. Gözüme daha da güzel göründü sehpa; fakat üzerindeki saksı lekesi kaybolmadı.

Dışarıda çıt çıkmıyordu, Brüksel'in pazar sessizliğı mahalleyi sarmıştı. Pencereyi açtım, yağmur sonrası hava ılık şurup gibiydi. Sofraya bitpazarından aldığım şarap bardaklarını, gümüş çatal bıçakları koydum. Anais benim zıttımdı. O, dümdüz beyaz tabaklardan, tasarım nesnelere hoşlanırdı. İşi gereğı yeterince eski eşya ile uğraşmış, ama asıl neden "ölmüş bir zamanın içinde yaşamak istemeyişiymiş", iş olarak yapmak başkaymış, kendi hayatına bu ölü zamanı bulaştırmak başka. "Geçmişle ne zorun var?" diye sormayı düşünüyordum ona. Yoksa ölümler mi demeliydim?